

COLECȚIA
CASA REGALĂ

EUGEN WOLBE

Ferdinand I

întemeietorul României Mari

_____ o biografie _____

Traducere din germană de
MARIA și ION NASTASIA

Prefață de
GABRIEL BADEA-PĂUN

HUMANITAS

BUCUREȘTI

Coperta: Ioana Dragomirescu Mardare
Redactori: Daniela Ștefănescu, S. Skultéty
Tehnoredactor: Doina Elena Podaru
DTP: Emilia Ionașcu
Corector: Maria Nicolau

Tipărit la Proeditură și Tipografie

Eugen Wolbe
Ferdinand I. Der Begründer Großrumäniens – Ein Lebensbild –
Verbano-Verlag, Locarno-Leipzig, 1938

© HUMANITAS, 2004, 2011 pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

WOLBE, EUGEN

Ferdinand I, întemeietorul României Mari: o biografie /

Eugen Wolbe; trad.: Maria Nastasia, Ion Nastasia;

pref.: Gabriel Badea-Păun. – București: Humanitas, 2011

Bibliogr.

ISBN 978-973-50-3371-2

I. Nastasia, Maria (trad.)

II. Nastasia, Ion (trad.)

III. Badea-Păun, Gabriel (pref.)

94(498)"19" Ferdinand I

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 021 311 23 30 / 0372 189 509

REGELE FERDINAND:

Omul potrivit la momentul potrivit.

Astfel, personalitatea sa, înconjurată strălucitor de nimbul unui martir al datoriei, va dăinui în memoria poporului român și va acționa în sens etico-educativ, ca un simbol și imbold pentru generațiile viitoare.

*Profesor universitar dr. ION LUPAȘ,
membru al Academiei Regale*

În chip de călăuză

De când există istorie, unele popoare, care au năzuit a-și rotunji patrimoniul teritorial cu ținuturi locuite de o populație înrudită etnic, nu au putut să-și atingă scopul decât cu propriile lor arme sau prin actul de autoritate al prietenilor lor. Ce-i drept, ceea ce conducătorul de oști victorios a obținut pe câmpul de luptă diplomatul a trebuit să pecetluiască la masa tratativelor. Dacă acest demers a reușit, atunci laurii victoriei au putut fi împărțiți între cei doi.

Într-o monarhie, regele a fost aproape totdeauna forța motrice a unei asemenea politici de expansiune. În drepturile ei la despăgubire pentru decisivul ajutor militar acordat în războiul ruso-turc din 1877/78, România, de exemplu, se văzuse frustrată prin aceea că țarul nu îi restituise promisa Basarabie locuită preponderent de români. Pentru principatul de atunci, această perfidie a însemnat o grea lovitură, căci ea a amânat pentru un viitor incert realizarea obiectivului visat de-a lungul secolelor: unitatea națională a tuturor românilor. Când, în anul 1916, dușmanii Puterilor Centrale au determinat România să intre în războiul mondial, regele Ferdinand I, cel cu sânge german în venele lui, a făcut pentru poporul român sacrificiul cel mai mare pe care destinul i-l poate cere unui om de caracter: s-a dezis de etnicitatea sa. Dacă a fi german – după o expresie a lui Richard Wagner – este sinonim cu „a face un lucru de dragul lucrului ca atare“, atunci Hohenzollernul Ferdinand I și-a demonstrat germanitatea în faptul de a fi servit cu toată energia cauza fericirii și consolidării unei națiuni care, plină de încredere, și-a pus

soarta în mâinile lui. El nu a putut s-o dezamăgească oricât de greu îi va fi fost să răscumpere unitatea de stat a României cu prețul înfrângerii conașionalilor săi de odinioară.

Prin poziția dictată de dura necesitate politică, regele și-a atras multă dușmănie. Nu a existat jignire cu care să nu se fi păcătuit față de acest blând „martir al datoriei”, față de acest om sincer!

Paginile de față caută să trezească înțelegere pentru modul de a acționa al regelui Ferdinand. În plus, ele vor să pună nobila, spontana sa omenie în lumina pe care o merită, să arate imaginea unui caracter marcat de o delicatețe artistic cultivată și în același timp de o atitudine – la nevoie – energetică și viguroasă. Adică un caracter care, nu numai printre capete încoronate, nu, ci și printre cele de extracție mai puțin nobilă, rar se întâlnește în această fericită îmbinare de trăsături.

Viața lui, pe care a umbrit-o un anumit tragism, a fost în consonanță cu rigoarea datoriei. Lui nu i-a venit nimic de-a gata. Prin gândire și acțiune rațională, a știut să-și cucerească favoarea destinului. În mijlocul patimilor partizane care-i dezbinau țara, el a rămas instituția pacificatoare. De aceea, din punct de vedere politic, aproape că a realizat mai mult prin ceea ce a preîntâmpinat decât prin ceea ce a creat realmente. Nicolae Iorga, marele istoric, îl numește „o mare personalitate etico-politică”. Pe bună dreptate, căci Ferdinand a fost nu numai un om de stat departe văzător, un utilizator obiectiv al cântarului judecăților, ci și un suveran excelent. Conteul Saint-Aulaire, ministru plenipotențiar francez cu stagiul îndelungat la Curtea de la București, vede în regele Ferdinand „chipul unui rege cu adevărat mare”.

Prezenta lucrare, inspirată din izvoare credibile – parțial încă netipărite – își propune să urmărească felul în care acest monarh liniștit, fin, extrem de cultivat se matu-

rizează în perspectiva preluării înaltei sale misiuni. Autorul a socotit necesar să încadreze această biografie în edificiul istoriei politice generale a României; căci această istorie aduce multiple dovezi despre mâna ordonatoare, echilibratoare a regelui. În tratarea – și judecarea – peisajului unei epoci îmi dau silința să fiu obiectiv la maximum, ceea ce este pentru istoricul conștiincios o obligație care se impune de la sine.

Însuși titlul sugerează că, în ciuda unor excursuri întâmplătoare și ne semnificative, regele Ferdinand și misiunea vieții sale se află în prim-planul expunerii. Ambiția neobișnuit de înzestrată de soția Maria și energia dublată de inteligența a destoinicului om de stat Ionel Brătianu au putut și ele să-i înaripeze propria voință. Totuși, lărgirea monarhiei dunărene prin unirea cu Basarabia, Transilvania, Bucovina și partea principală a Banatului, cu alte cuvinte crearea României Mari, ca esențială operă a sa, rămâne pentru totdeauna legată de numele său.

Fie ca această carte să atragă mulți prieteni noi omului și suveranului Ferdinand I, dar și frumoasei țări peste care a domnit!

Profesor dr. EUGEN WOLBE,
ofițer al Ordinului „Steaua României“

În casa părintească

Copil era și-i era cumințenia trăsătură,
Precum acelora la care zbeg și iureș nici poveste
Și cărora de-ajuns le este
A propriului lor eu măsură.

IBSEN, schiță epică pentru *Brand*

Regii României se trag dintr-un neam princiar pentru care a aduce sacrificii unor valori ideale a însemnat de când se știu ei ceva ce se înțelege de la sine. Vlăstarele acestei ramuri romano-catolice a dinastiei de Hohenzollern au pus totdeauna mai presus de dorințele și înclinațiile lor personale scopurile și țelurile patriotice promovând binele comun.

Când, ca pe cele mai multe țări, furtuna așa-zisului an „nebun” 1848 a zguduit și principatul Hohenzollern-Sigmaringen străbătut cu freamăt de Dunărea Superioară, alteța sa Principele Karl a renunțat la tronul țărișoarei în favoarea fiului său Karl Anton. Dar deja în anul următor acesta și-a cedat Prusiei țara. Și-a motivat abdicarea într-un mesaj către concetățenii săi, mesaj în care spunea: „Dacă este să se împlinească dorința cea mai fierbinte a inimii mele, dacă este să se țină seamă de aspirațiile tuturor patrioților adevărați, dacă este ca unitatea Germaniei să devină din vis realitate, atunci nici un sacrificiu nu poate fi prea mare. Cu aceasta, eu depun pe altarul patriei lucrurile cele mai de preț pe care le pot aduce.” El a fost primul principe german care s-a hotărât – și anume în deplină libertate a voinței – să facă un gest de o asemenea abnegație. În timpul vieții, el a pus capăt domniei seculare a

dinastiei sale care atunci ar mai fi dat regenți pentru două generații; vitalitatea familiei a asigurat succesiunea și mai multor generații.

Karl Anton a schimbat decorul variat al funcției sale reprezentative cu comanda diviziei a douăsprezecea de pe Neisse, Silezia, o poziție liniștită din care vărul său regesc Wilhelm, viitorul împărat german, deocamdată regent în locul fratelui său, regele Friedrich Wilhelm al IV-lea, bolnav incurabil, l-a rechemat ca să-l pună în fruntea guvernului prusac.

La o vârstă înaintată, Karl Anton și-a asumat greaua sarcină de a duce până la capăt lupta cu reprezentanța națională prusacă ce a refuzat în repetate rânduri să aprobe mijloacele bănești considerate ca absolut necesare pentru întărirea și reorganizarea armatei. Bolnav, dezamăgit și obosit, principele Karl Anton și-a lăsat postul pe mâna unuia mai mare, pe mâna lui Bismarck. Regele Wilhelm i-a mulțumit principelui Karl Anton – care între timp se mutase cu domiciliul la Düsseldorf – „pentru devotamentul și activitatea plină de succes” în conducerea treburilor statului. Conflictul, pe care Hohenzollernul nu a reușit să-l aplaneze, a fost rezolvat de către iuncherul provincial Bismarck: acesta a guvernat fără parlament; și când succesele militare prusace din 1864 și 1866 au confirmat justetea felului său de a acționa, el a determinat Camera Deputaților să-i aprobe, chiar dacă mai târziu, creditele solicitate.

Între timp, Karl Anton a făcut din nou un sacrificiu: și l-a pus în slujba patriei pe Anton, cel de-al treilea fiu, care la izbucnirea războiului împotriva Austriei (1866), se grăbise bucuros să fie prezent sub drapel. La Königgrätz s-a ales cu mai multe împușcături la genunchi și picior, în urma cărora a sucombat câteva săptămâni mai târziu. A murit mărturisind bucuros: „Aduc laudă Providenței care încă o dată a pecetluit victoria cu sângele unui Ho-

henzollern și destinului meu care mi-a rezervat onoarea de a cădea pentru cauza patriei.”

*

În atmosfera creată de acest sacrificiu, prințul Karl i-a adresat regelui Wilhelm I următoarea scrisoare:

„Sunt profund îndoliat de fiul meu căzut în serviciul regelui său, dar nu am motiv să-i deplâng moartea eroică, pentru că el a putut să depună mărturie de sânge despre devotamentul nemărginit care ne însuflețește pe noi, Hohenzollernii, față de rege și patrie și despre conștiința înălțătoare că fiecare Hohenzollern știe să lupte și să moară pentru măreția și prestigiul dinastiei sale.”

*

În acest 1866, an bogat în sacrificii, Karl (de acum încolo principele Carol), al doilea fiu al principelui Karl Anton, își sacrificase patrie, bucurii juvenile și viață scutită de griji și dăduse curs chemării poporului român de a prelua domnia. Nu-l orbise strălucirea coroanei princiare; pe el l-a atras greaua misiune culturală într-o țară până atunci semibarbară, cu o economie adusă în sapă de lemn de către niște incapabili. Prințul Carol trebuie să fi resimțit coroana princiară (și regală), destul de des ca pe un mare sacrificiu personal. Totuși opera grandioasă pe care a înfăptuit-o în cei patruzeci și opt de ani ai domniei sale ca organizator, suveran, om de stat, conducător de oști și administrator al economiei naționale l-a pus alături de monarhi cu adevărat mari, rămași ca atare în istoria tuturor popoarelor și epocilor.

Fratele său mai mare, prințul moștenitor Leopold, s-a aflat în anul 1870 în centru interesului public. În condițiile în care Prințul Carol a fost chemat să urce pe tronul României, cortesurile spaniole l-au ales ca rege al Spaniei

Cuprins

<i>Despre o biografie puțin cunoscută și autorul ei</i>	
Prefață de Gabriel Badea-Păun	7
În chip de călăuză	15
1 În casa părintească	19
2 Prințul Ferdinand pe băncile școlii	30
3 Locul de instrucție și amfiteatrul	36
4 Succesorul la tron	54
5 La altar	71
6 În reflectorul opiniei publice	82
7 Întorsătura vremurilor	103
8 Tensiuni	118
9 România în războiul mondial	138
10 La masa tratatelor	172
11 Realizarea idealului național	184
12 Regele Ferdinand ca om	197
13 Părintele națiunii	216
14 Regele și minoritățile etnice	233
15 Politica internă a regelui Ferdinand	249
16 Politica externă a României sub regele Ferdinand I	261
17 Apus de soare	278
18 Sfârșitul erei Ferdinand	300
Bibliografie	317